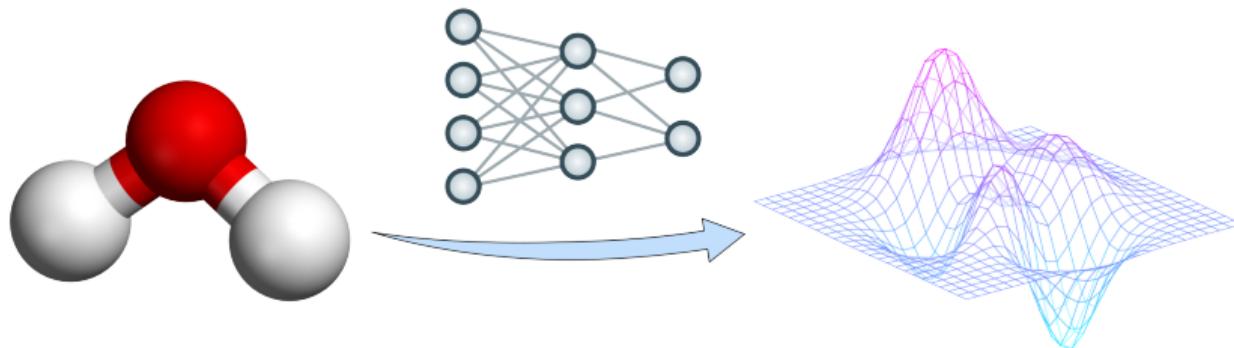

AI v kontextu kvantové chemie

Jakub Martinka

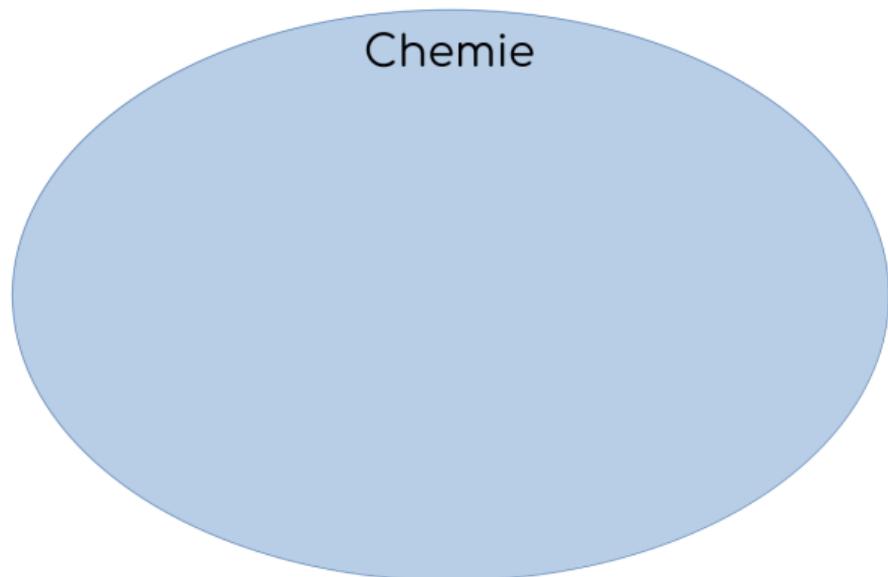
Oddělení teoretické chemie
Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského, AV ČR

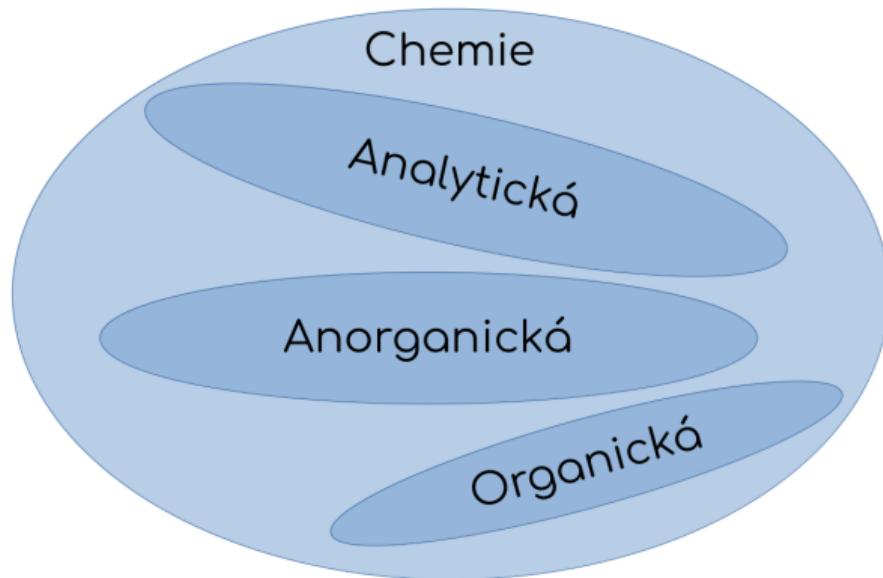
AI v kontextu kvantové chemie

- 1 Co je to fyzikální chemie?
- 2 Co je to kvantová chemie?
- 3 Umělá inteligence: Strojové učení
- 4 Příklady:
  - FermiNet: strojové učení v kvantové chemii
  - AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů
  - MLatom: molekulová dynamika excitovaných stavů

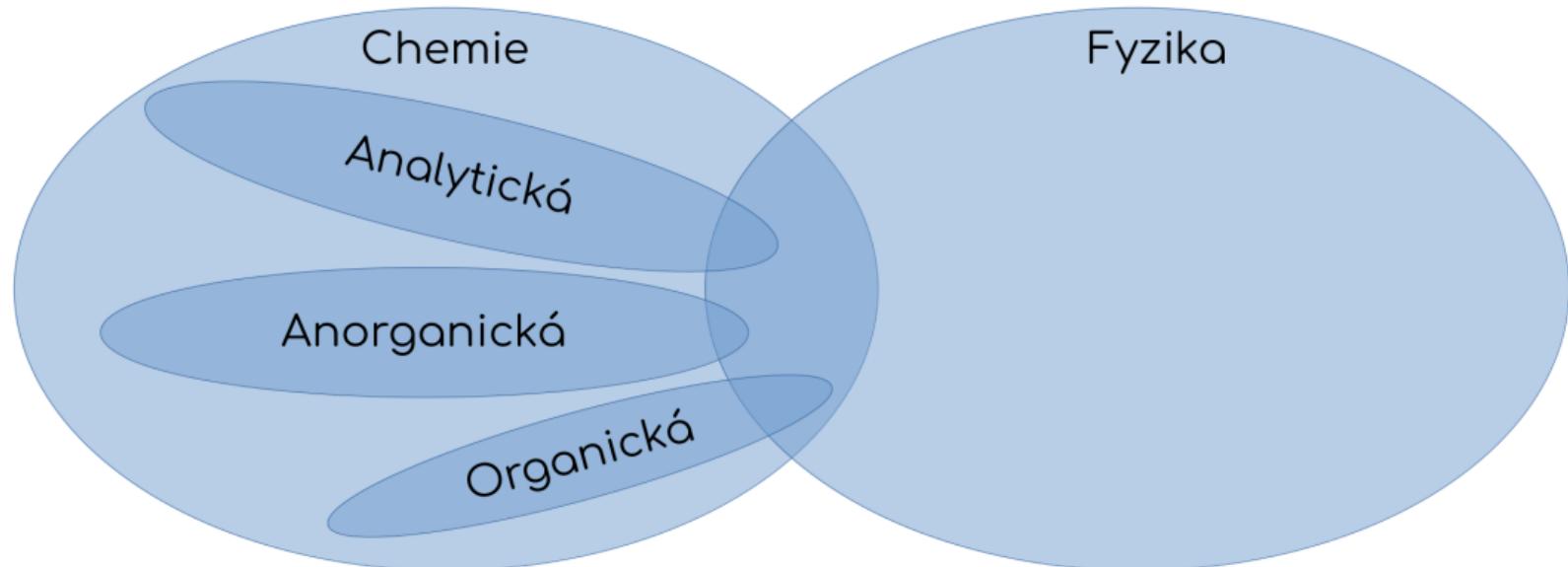
Fyzikální chemie?

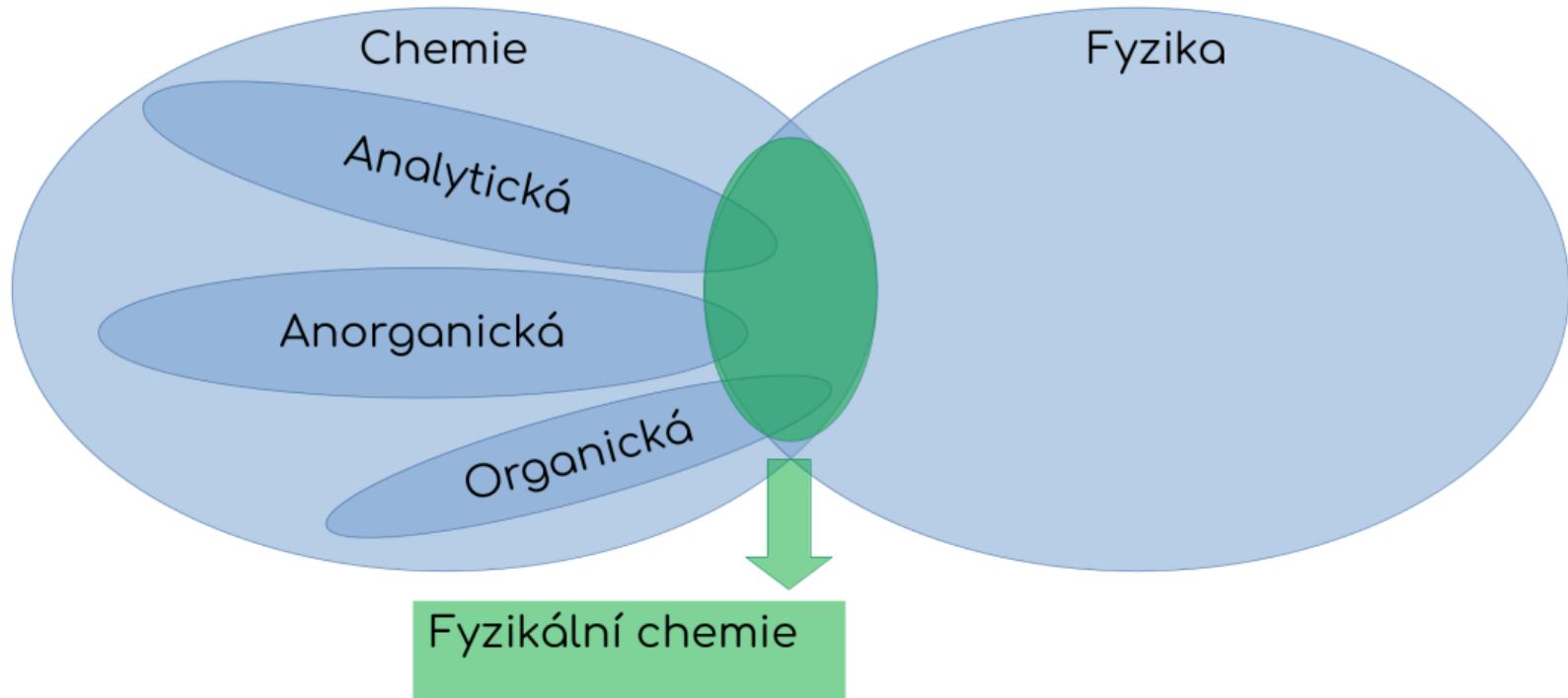
Fyzikální chemie?

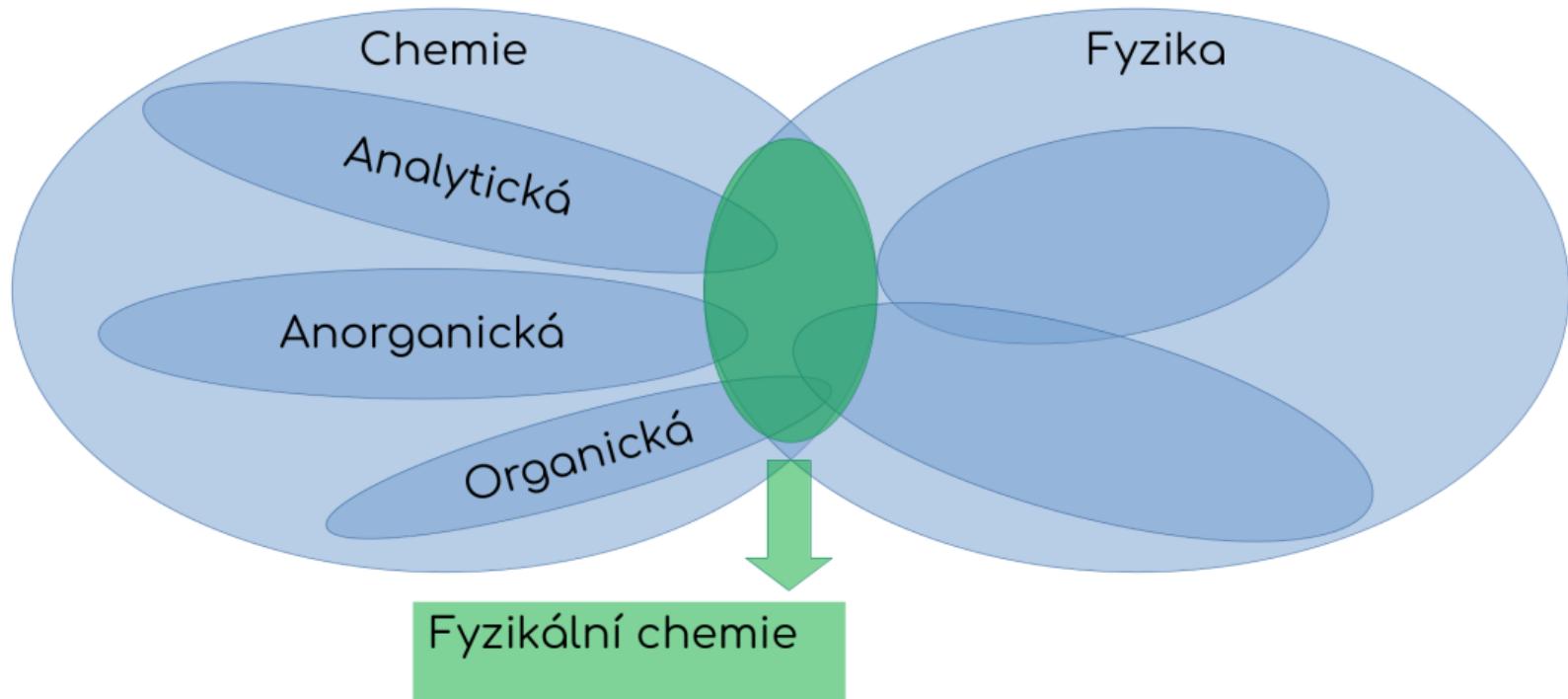
Fyzikální chemie?

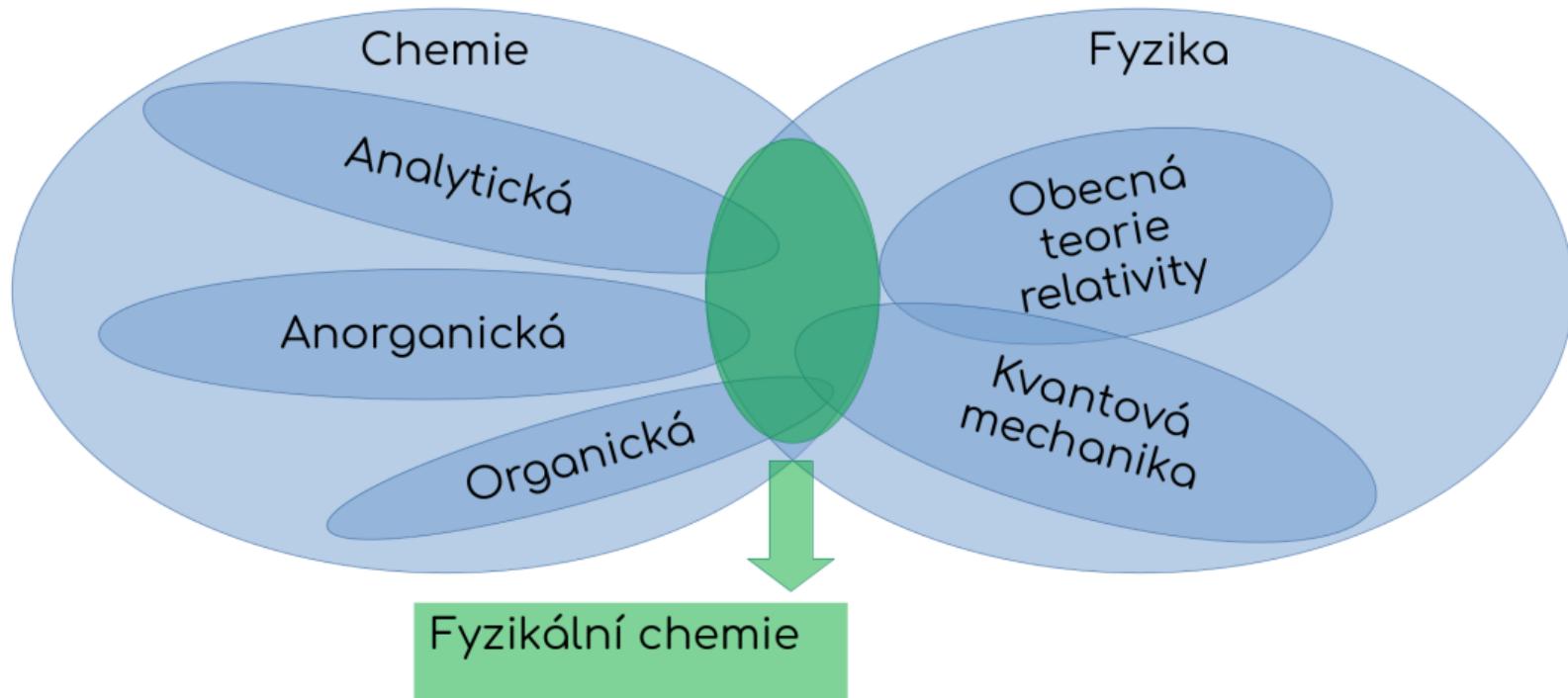
Fyzikální chemie?

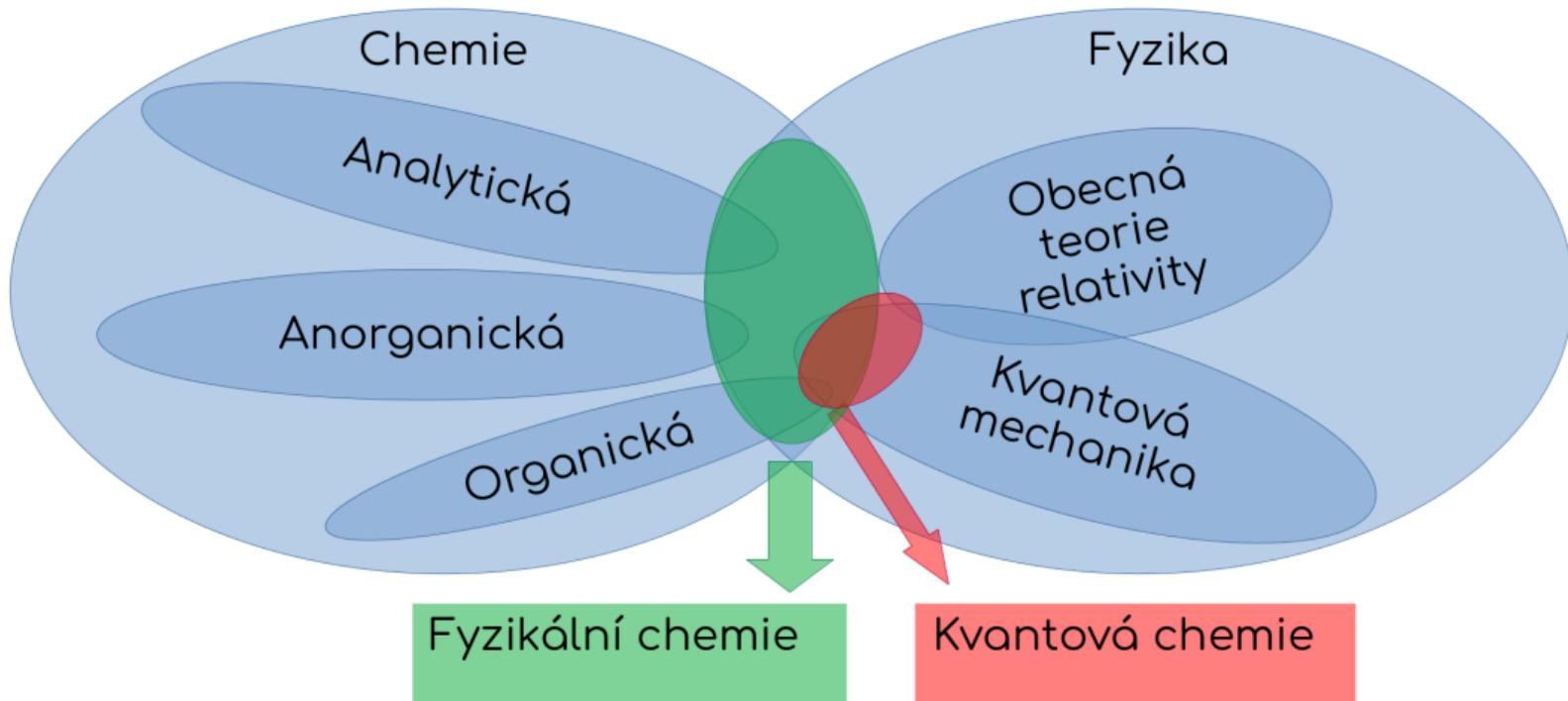
Fyzikální chemie?

Fyzikální chemie?

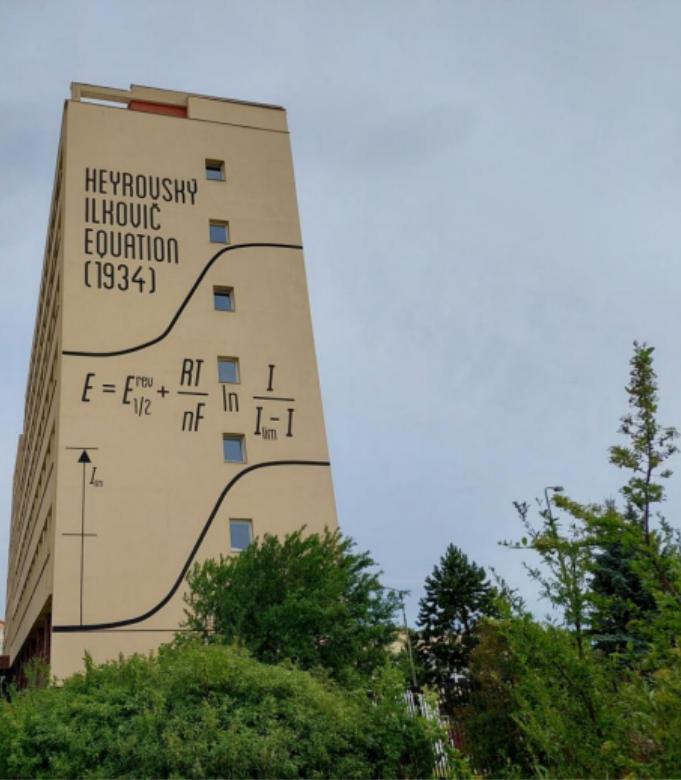

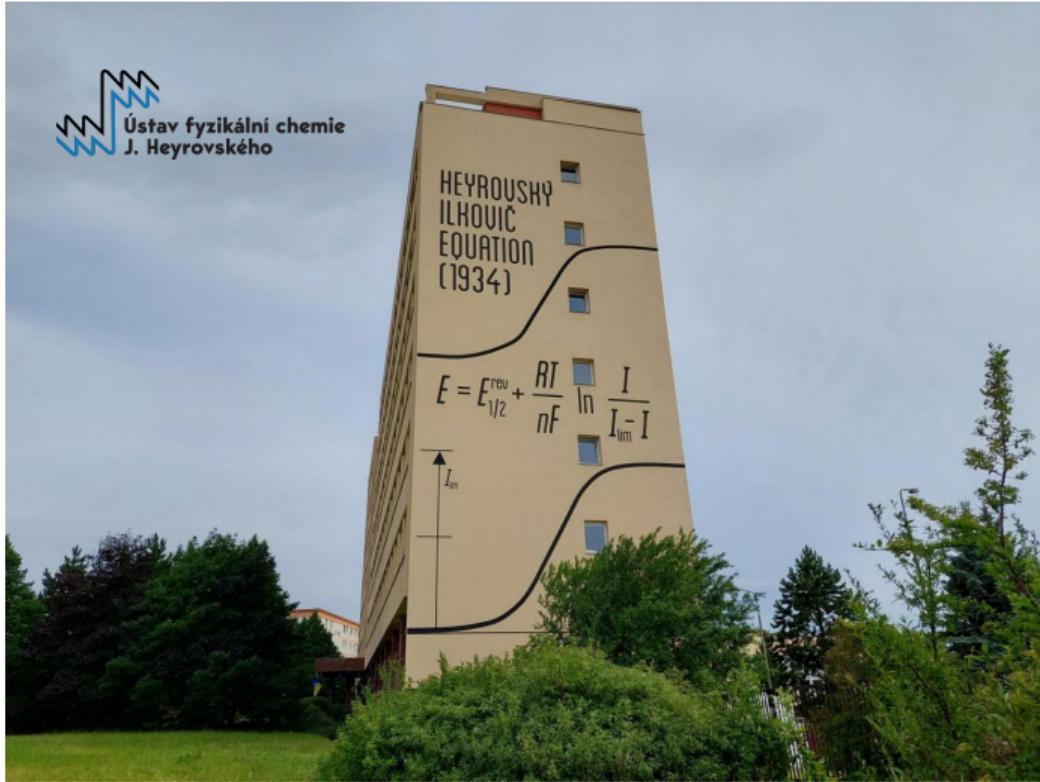
Fyzikální chemie?

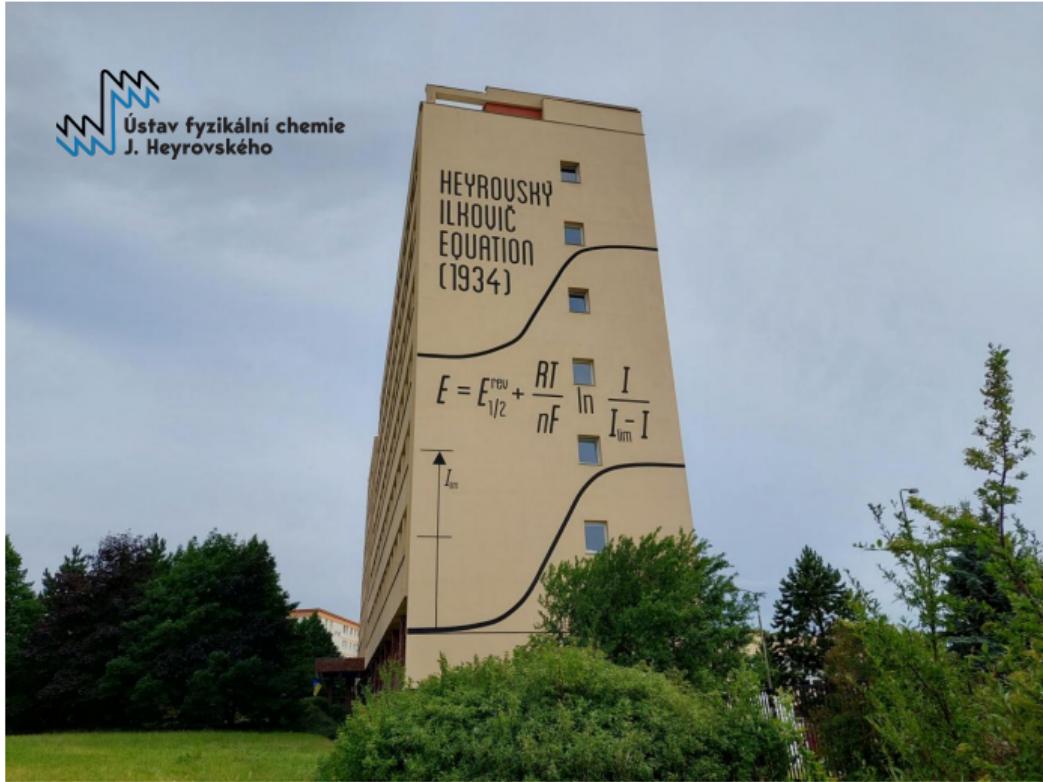

Ústav fyzikální chemie
J. Heyrovského

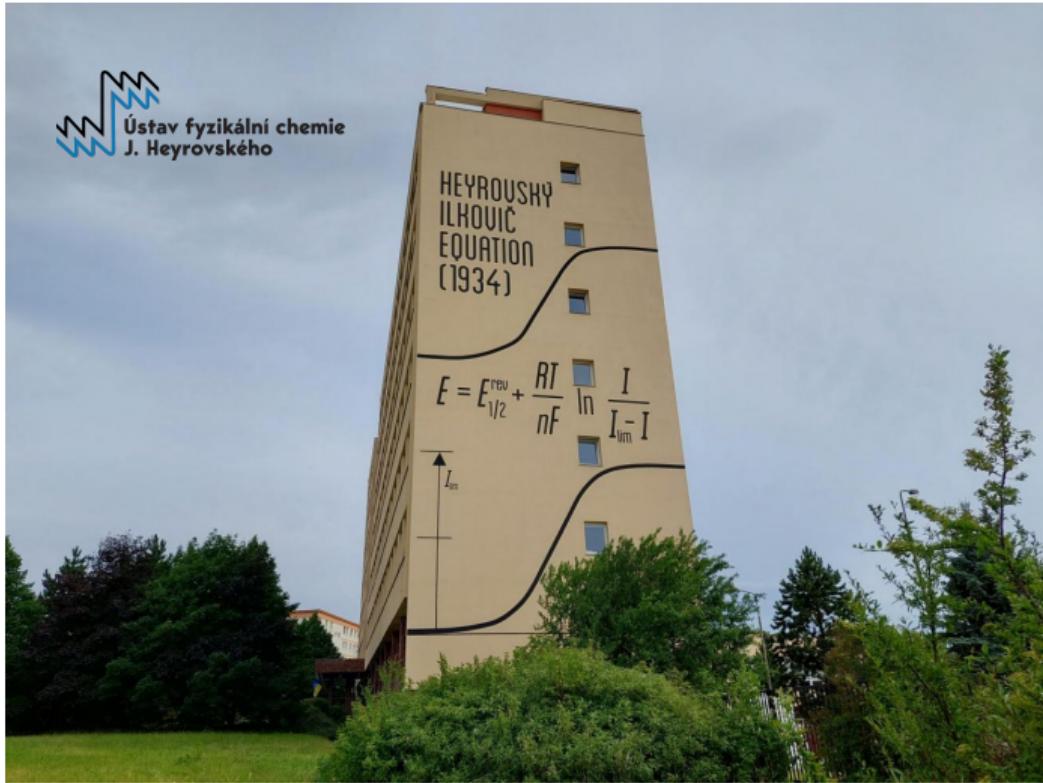
(a) J. Heyrovský

(a) J. Heyrovský

(b) J. Koutecký

(a) J. Heyrovský

(b) J. Koutecký

(c) J. Čížek

(d) J. Paldus

AI v kontextu kvantové chemie

- 1 Co je to fyzikální chemie?
- 2 Co je to kvantová chemie?
- 3 Umělá inteligence: Strojové učení
- 4 Příklady:
  - FermiNet: strojové učení v kvantové chemii
  - AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů
  - MLatom: molekulová dynamika excitovaných stavů

Co zkoumá kvantová chemie?

Co zkoumá kvantová chemie?

Molekula

“Elektricky neutrální částice vzniklá sloučením dvou nebo více atomů či iontů; základní stavební jednotka sloučenin, ale i mnohých prvků.”

Co zkoumá kvantová chemie?

Molekula

“Elektricky neutrální částice vzniklá sloučením dvou nebo více atomů či iontů; základní stavební jednotka sloučenin, ale i mnohých prvků.”

Atom

“Nejmenší částice hmoty, kterou již chemickými prostředky dále nelze dělit a která rozhoduje o vlastnostech daného chemického prvku.”

Co zkoumá kvantová chemie?

Molekula

“Elektricky neutrální částice vzniklá sloučením dvou nebo více atomů či iontů; základní stavební jednotka sloučenin, ale i mnohých prvků.”

Atom

“Nejmenší částice hmoty, kterou již chemickými prostředky dále nelze dělit a která rozhoduje o vlastnostech daného chemického prvku.”

atom, the basic building block of all
matter and chemistry. Atoms can combine
with other atoms to form molecules but
cannot be divided into smaller parts by
ordinary chemical processes.

Most of the atom is empty space. The rest

Co zkoumá kvantová chemie?

Molekula

“Elektricky neutrální částice vzniklá sloučením dvou nebo více atomů či iontů; základní stavební jednotka sloučenin, ale i mnohých prvků.”

Atom

“Nejmenší částice hmoty, kterou již chemickými prostředky dále nelze dělit a která rozhoduje o vlastnostech daného chemického prvku.”

atom, the basic building block of all
matter and chemistry. Atoms can combine
with other atoms to form molecules but
cannot be divided into smaller parts by
ordinary chemical processes.

Most of the atom is empty space. The rest

Co zkoumá kvantová chemie?

Molekula

“Elektricky neutrální částice vzniklá sloučením dvou nebo více atomů či iontů; základní stavební jednotka sloučenin, ale i mnohých prvků.”

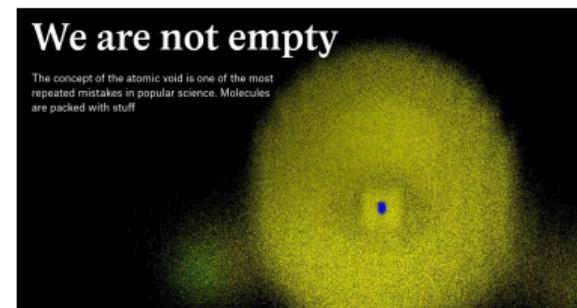
Atom

“Nejmenší částice hmoty, kterou již chemickými prostředky dále nelze dělit a která rozhoduje o vlastnostech daného chemického prvku.”

atom, the basic building block of all matter and chemistry. Atoms can combine with other atoms to form molecules but cannot be divided into smaller parts by ordinary chemical processes.

Most of the atom is empty space. The rest

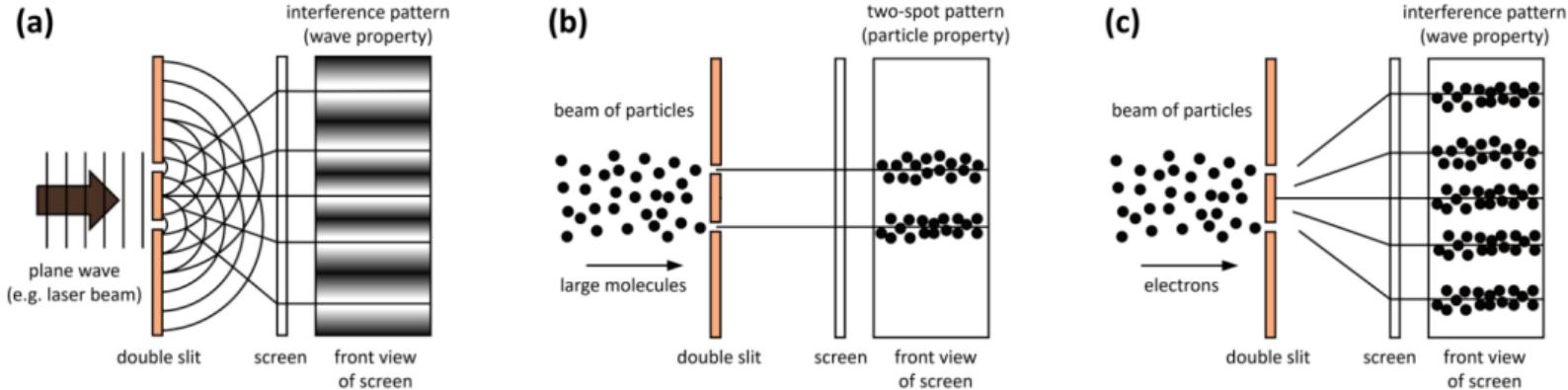

Kvantová mechanika

- Dualita částice a vlnění = dvouštěrbinový experiment

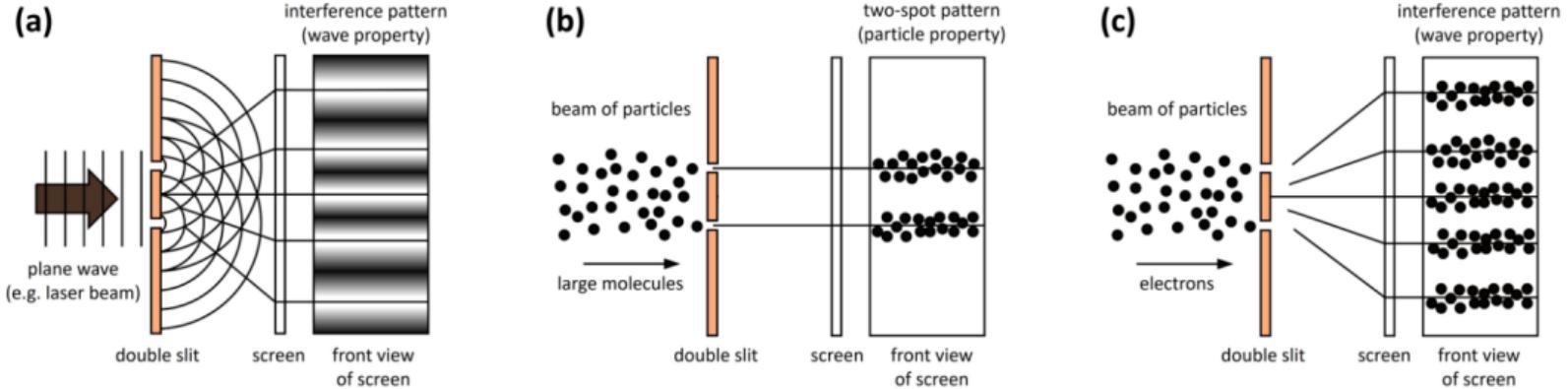
Kvantová mechanika

- Dualita částice a vlnění = dvouštěrbinový experiment

Kvantová mechanika

- Dualita částice a vlnění = dvouštěrbinový experiment

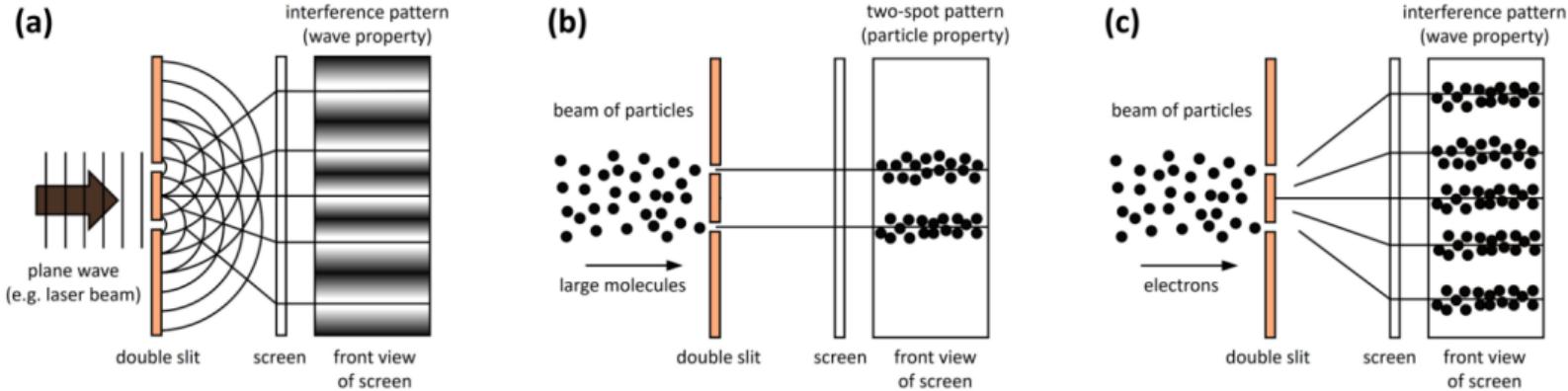
- Heisenbergovy relace neurčitosti

$$\Delta x \Delta p \geq \frac{\hbar}{2}$$

Kvantová mechanika

- Dualita částice a vlnění = dvouštěrbinový experiment

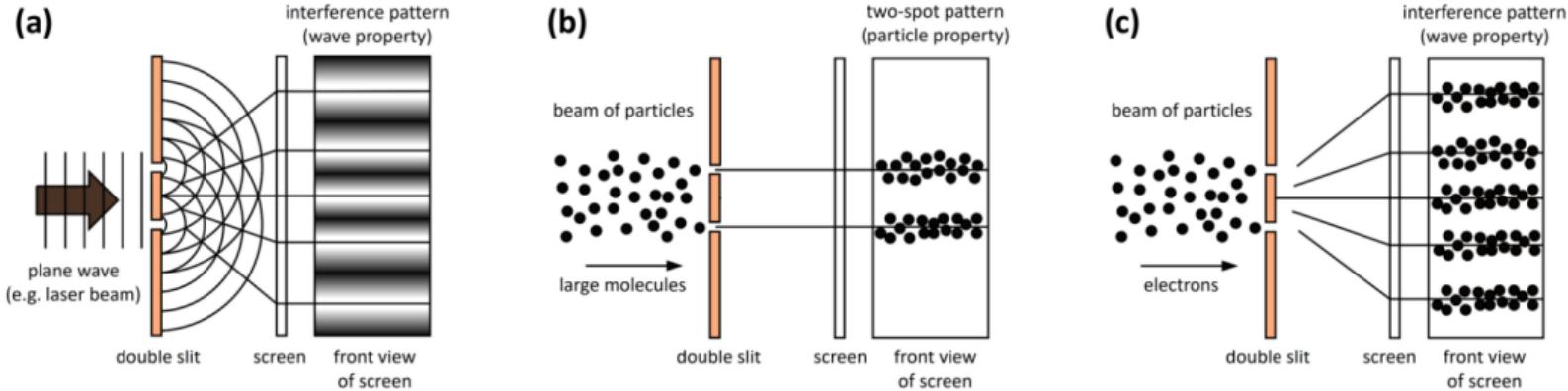
- Heisenbergovy relace neurčitosti

$$\Delta x \Delta p \geq \frac{\hbar}{2}$$

Kvantová mechanika

- Dualita částice a vlnění = dvouštěrbinový experiment

- Heisenbergovy relace neurčitosti

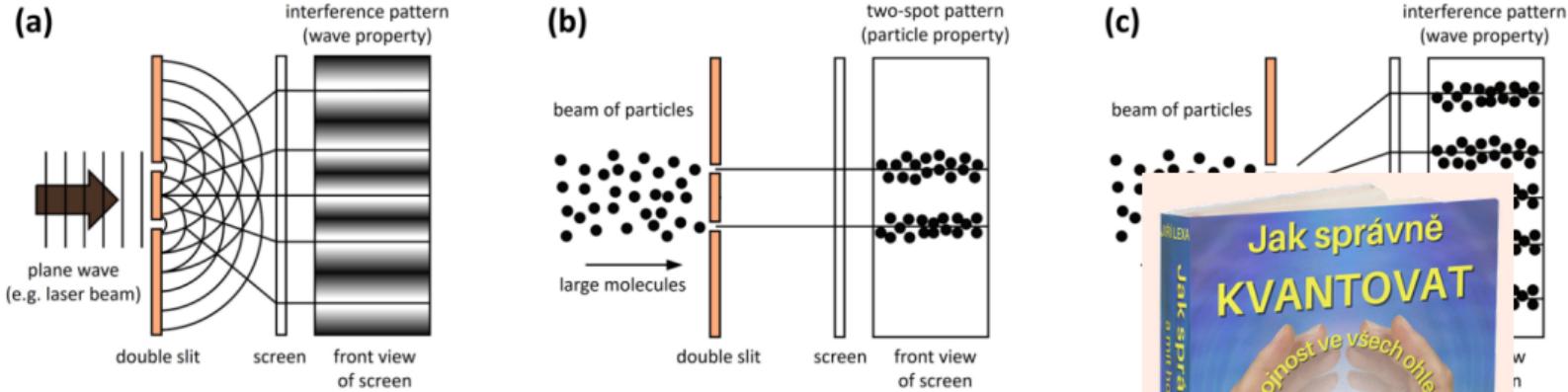
$$\Delta x \Delta p \geq \frac{\hbar}{2}$$

- Kvantování energie

Kvantová mechanika

- Dualita částice a vlnění = dvouštěrbinový experiment

- Heisenbergovy relace neurčitosti

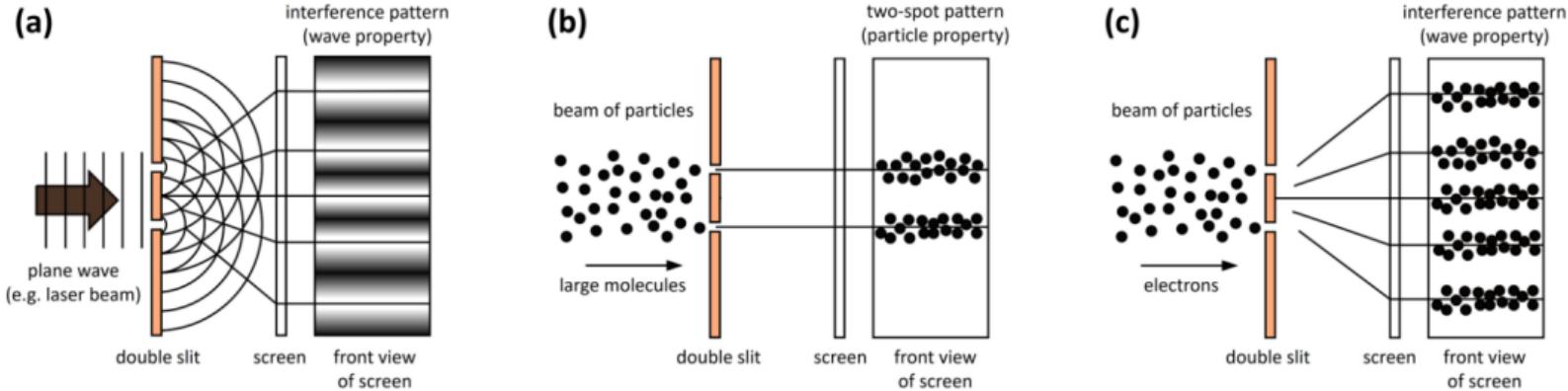
$$\Delta x \Delta p \geq \frac{\hbar}{2}$$

- Kvantování energie

Kvantová mechanika

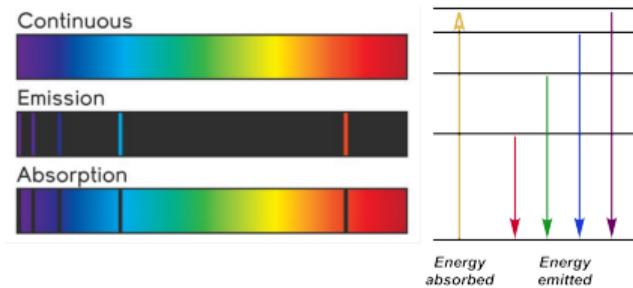
- Dualita částice a vlnění = dvouštěrbinový experiment

- Heisenbergovy relace neurčitosti

$$\Delta x \Delta p \geq \frac{\hbar}{2}$$

- Kvantování energie

Kvantová mechanika

“I think I can safely say that nobody understands quantum mechanics.”

— Richard Feynman

Kvantová mechanika

“I think I can safely say that nobody understands quantum mechanics.”

— Richard Feynman

- Kodaňská interpretace jednou větou:

“Shut up and calculate!”

— N. David Mermin

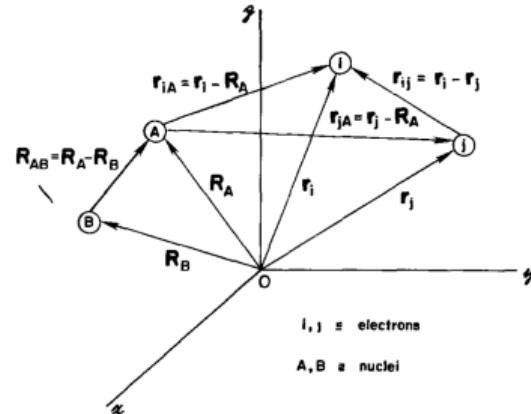
Schrödingerova rovnice

Systém N elektronů a M jader

$$i \frac{\partial}{\partial t} \Psi = \hat{H} \Psi$$

$$\hat{H} \Psi = E \Psi$$

$$\Psi = \Psi(\{r_i\}, \{R_A\})$$

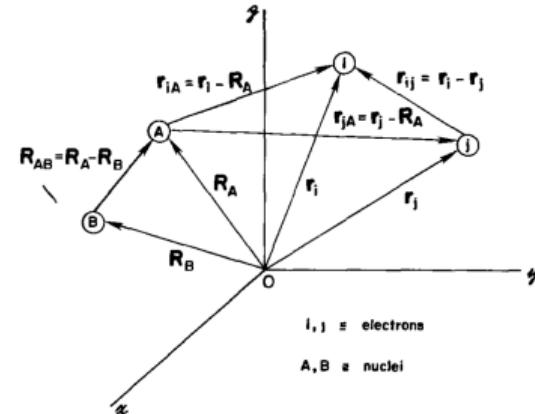
Schrödingerova rovnice

Systém N elektronů a M jader

$$i \frac{\partial}{\partial t} \Psi = \hat{H} \Psi$$

$$\hat{H} \Psi = E \Psi$$

$$\Psi = \Psi(\{\mathbf{r}_i\}, \{\mathbf{R}_A\})$$

$$\hat{H} = - \sum_{i=1}^N \frac{1}{2} \nabla_i^2 - \sum_{A=1}^M \frac{1}{2M_A} \nabla_A^2 - \sum_{i=1}^N \sum_{A=1}^M \frac{Z_A}{r_{iA}} + \sum_{i=1}^N \sum_{j>i}^N \frac{1}{r_{ij}} + \sum_{A=1}^M \sum_{B>A}^M \frac{Z_A Z_B}{R_{AB}}$$

$$\nabla_i^2 \equiv \Delta_i = \left(\frac{\partial^2}{\partial x_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial y_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial z_i^2} \right)$$

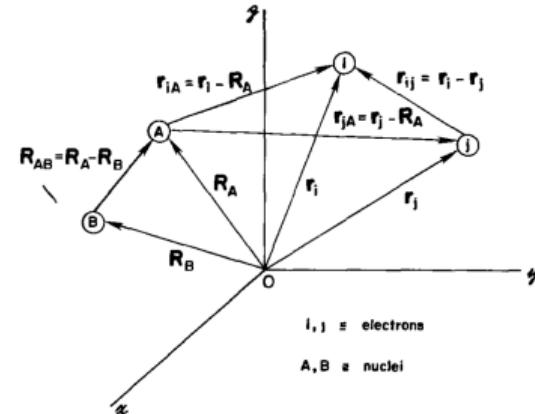
Schrödingerova rovnice

Systém N elektronů a M jader

$$i \frac{\partial}{\partial t} \Psi = \hat{H} \Psi$$

$$\hat{H} \Psi = E \Psi$$

$$\Psi = \Psi(\{\mathbf{r}_i\}, \{\mathbf{R}_A\})$$

$$\hat{H} = \underbrace{- \sum_{i=1}^N \frac{1}{2} \nabla_i^2}_{\hat{T}_i} - \sum_{A=1}^M \frac{1}{2M_A} \nabla_A^2 - \sum_{i=1}^N \sum_{A=1}^M \frac{Z_A}{r_{iA}} + \sum_{i=1}^N \sum_{j>i}^N \frac{1}{r_{ij}} + \sum_{A=1}^M \sum_{B>A}^M \frac{Z_A Z_B}{R_{AB}}$$

$$\nabla_i^2 \equiv \Delta_i = \left(\frac{\partial^2}{\partial x_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial y_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial z_i^2} \right)$$

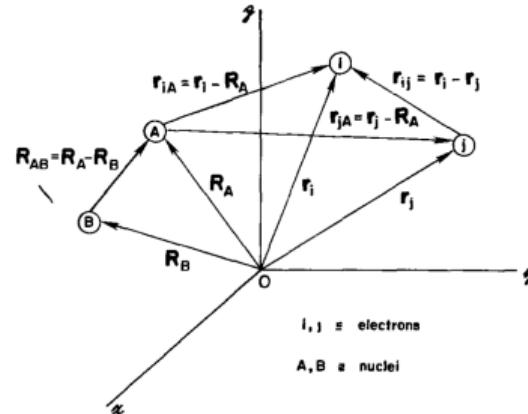
Schrödingerova rovnice

Systém N elektronů a M jader

$$i \frac{\partial}{\partial t} \Psi = \hat{H} \Psi$$

$$\hat{H} \Psi = E \Psi$$

$$\Psi = \Psi(\{\mathbf{r}_i\}, \{\mathbf{R}_A\})$$

$$\hat{H} = \underbrace{- \sum_{i=1}^N \frac{1}{2} \nabla_i^2}_{\hat{T}_i} - \underbrace{\sum_{A=1}^M \frac{1}{2M_A} \nabla_A^2}_{\hat{T}_A} - \sum_{i=1}^N \sum_{A=1}^M \frac{Z_A}{r_{iA}} + \sum_{i=1}^N \sum_{j>i}^N \frac{1}{r_{ij}} + \sum_{A=1}^M \sum_{B>A}^M \frac{Z_A Z_B}{R_{AB}}$$

$$\nabla_i^2 \equiv \Delta_i = \left(\frac{\partial^2}{\partial x_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial y_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial z_i^2} \right)$$

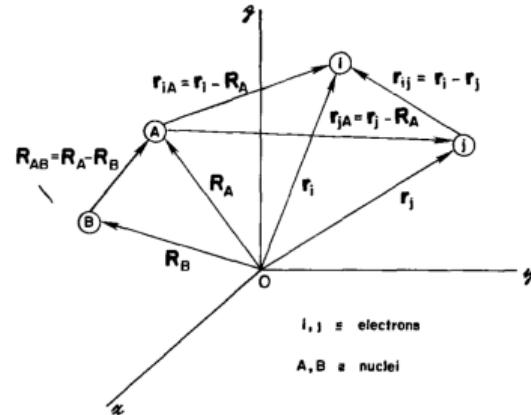
Schrödingerova rovnice

Systém N elektronů a M jader

$$i \frac{\partial}{\partial t} \Psi = \hat{H} \Psi$$

$$\hat{H} \Psi = E \Psi$$

$$\Psi = \Psi(\{\mathbf{r}_i\}, \{\mathbf{R}_A\})$$

$$\hat{H} = \underbrace{-\sum_{i=1}^N \frac{1}{2} \nabla_i^2}_{\hat{T}_i} - \underbrace{\sum_{A=1}^M \frac{1}{2M_A} \nabla_A^2}_{\hat{T}_A} - \underbrace{\sum_{i=1}^N \sum_{A=1}^M \frac{Z_A}{r_{iA}}}_{\hat{V}_{iA}} + \sum_{i=1}^N \sum_{j>i}^N \frac{1}{r_{ij}} + \sum_{A=1}^M \sum_{B>A}^M \frac{Z_A Z_B}{R_{AB}}$$

$$\nabla_i^2 \equiv \Delta_i = \left(\frac{\partial^2}{\partial x_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial y_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial z_i^2} \right)$$

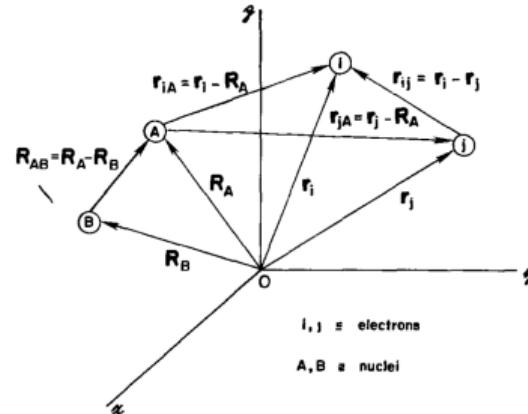
Schrödingerova rovnice

Systém N elektronů a M jader

$$i \frac{\partial}{\partial t} \Psi = \hat{H} \Psi$$

$$\hat{H} \Psi = E \Psi$$

$$\Psi = \Psi(\{\mathbf{r}_i\}, \{\mathbf{R}_A\})$$

$$\hat{H} = \underbrace{-\sum_{i=1}^N \frac{1}{2} \nabla_i^2}_{\hat{T}_i} - \underbrace{\sum_{A=1}^M \frac{1}{2M_A} \nabla_A^2}_{\hat{T}_A} - \underbrace{\sum_{i=1}^N \sum_{A=1}^M \frac{Z_A}{r_{iA}}}_{\hat{V}_{iA}} + \underbrace{\sum_{i=1}^N \sum_{j>i}^N \frac{1}{r_{ij}}}_{\hat{V}_{ij}} + \sum_{A=1}^M \sum_{B>A}^M \frac{Z_A Z_B}{R_{AB}}$$

$$\nabla_i^2 \equiv \Delta_i = \left(\frac{\partial^2}{\partial x_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial y_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial z_i^2} \right)$$

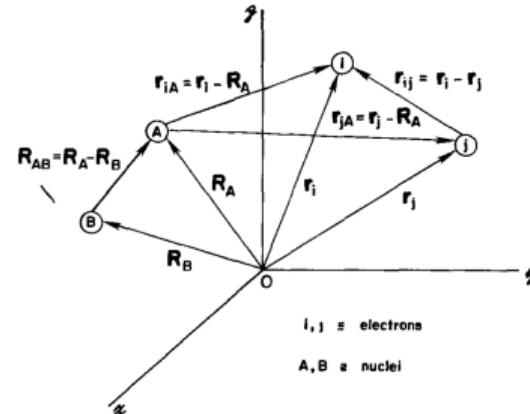
Schrödingerova rovnice

Systém N elektronů a M jader

$$i \frac{\partial}{\partial t} \Psi = \hat{H} \Psi$$

$$\hat{H} \Psi = E \Psi$$

$$\Psi = \Psi(\{\mathbf{r}_i\}, \{\mathbf{R}_A\})$$

$$\hat{H} = \underbrace{-\sum_{i=1}^N \frac{1}{2} \nabla_i^2}_{\hat{T}_i} - \underbrace{\sum_{A=1}^M \frac{1}{2M_A} \nabla_A^2}_{\hat{T}_A} - \underbrace{\sum_{i=1}^N \sum_{A=1}^M \frac{Z_A}{r_{iA}}}_{\hat{V}_{iA}} + \underbrace{\sum_{i=1}^N \sum_{j>i}^N \frac{1}{r_{ij}}}_{\hat{V}_{ij}} + \underbrace{\sum_{A=1}^M \sum_{B>A}^M \frac{Z_A Z_B}{R_{AB}}}_{\hat{V}_{AB}}$$

$$\nabla_i^2 \equiv \Delta_i = \left(\frac{\partial^2}{\partial x_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial y_i^2}, \frac{\partial^2}{\partial z_i^2} \right)$$

Operátory

$$\hat{A} : f \rightarrow g$$

Operátory

$$\hat{A} : f \rightarrow g$$

$$f = e^{\alpha x}$$

Operátory

$$\hat{A} : f \rightarrow g$$

$$f = e^{\alpha x}$$

$$\hat{A} = x$$

$$\hat{B} = \frac{d}{dx}$$

Operátory

$$\hat{A} : f \rightarrow g$$

$$f = e^{\alpha x}$$

$$\hat{A} = x$$

$$\hat{B} = \frac{d}{dx}$$

$$\hat{A}f = \hat{A}e^{\alpha x} = xe^{\alpha x} = \underbrace{xf}_g$$

$$\hat{B}f = \hat{B}e^{\alpha x} = \frac{d}{dx}e^{\alpha x} = \alpha e^{\alpha x} = \underbrace{\alpha f}_g$$

Operátory

$$\hat{A} : f \rightarrow g$$

$$f = e^{\alpha x}$$

$$\hat{A} = x$$

$$\hat{B} = \frac{d}{dx}$$

$$\hat{A}f = \hat{A}e^{\alpha x} = xe^{\alpha x} = \underbrace{xf}_g$$

$$\hat{B}f = \hat{B}e^{\alpha x} = \frac{d}{dx}e^{\alpha x} = \alpha e^{\alpha x} = \underbrace{\alpha f}_g$$

$$\hat{H}\Psi = E\Psi$$

Metody řešení Schrödingerovy rovnice

$$\hat{H}\Psi = E\Psi$$

Metody řešení Schrödingerovy rovnice

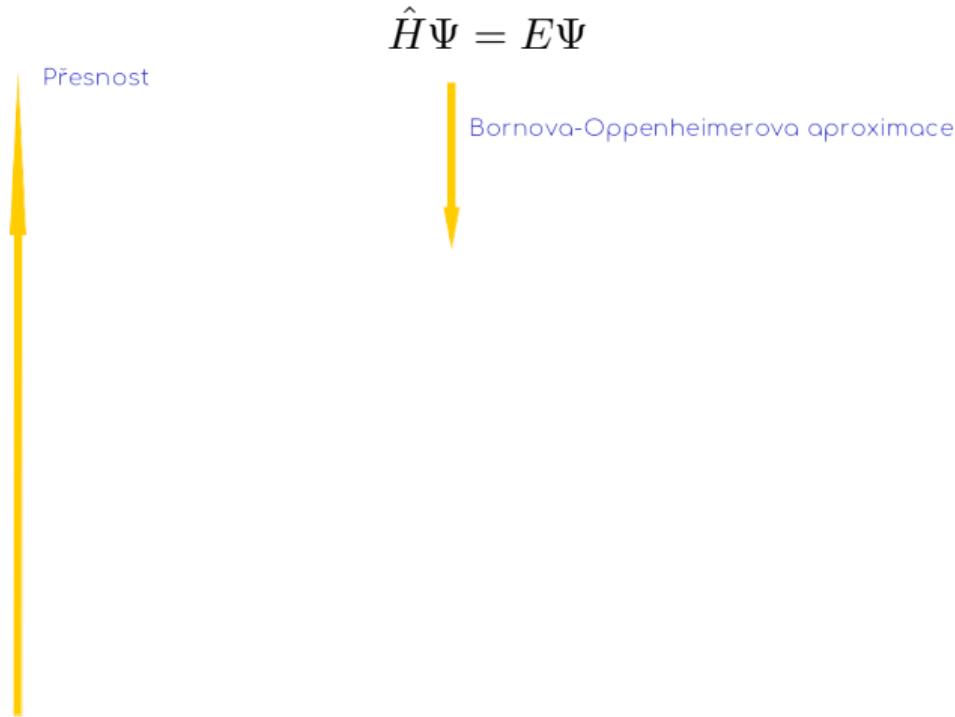
Přesnost

$$\hat{H}\Psi = E\Psi$$

Bornova-Oppenheimerova approximace

Metody řešení Schrödingerovy rovnice

Metody řešení Schrödingerovy rovnice

$$\hat{H}\Psi = E\Psi$$

Přesnost

Bornova-Oppenheimerova approximace
Model nezávislých elektronů
Vlnová fce. jako Slaterův determinant
MO LCAO + variační princip

Metody řešení Schrödingerovy rovnice

$$\hat{H}\Psi = E\Psi$$

Přesnost

Bornova-Oppenheimerova aproximace
Model nezávislých elektronů
Vlnová fce. jako Slaterův determinant
MO LCAO + variační princip

Hartreeho-Fockova metoda

Metody řešení Schrödingerovy rovnice

$$\hat{H}\Psi = E\Psi$$

Metody řešení Schrödingerovy rovnice

$$\hat{H}\Psi = E\Psi$$

Metody řešení Schrödingerovy rovnice

$$\hat{H}\Psi = E\Psi$$

Přesnost

Konfigurační interakce (CI)
Spřažené klastry (CC)
Poruchová teorie (MP)

Zahrnutí elektronové korelace

Bornova-Oppenheimerova approximace
Model nezávislých elektronů
Vlnová fce. jako Slaterův determinant
MO LCAO + variační princip

Hartreeho-Fockova metoda

$\sigma\pi$ separace

Neempirické π -electronové metody

Zanedbání některých integrálů
+ empirické parametry

Semiempirické π -electronové metody

Zanedbání elektornové repulze

Hückelova metoda molekulových orbitalů

Zanedbání některých integrálů
+ empirické parametry

Semiempirické metody (NDO, AM1, PM3)

Zanedbání elektornové repulze

Metoda EHT

$\sigma\pi$ separace

Praktické výstupy kvantové chemie

- Elektronová struktura
  - Vlastnosti molekul
  - Rovnovážná struktura molekul
  - Elektronová hustota
- Spektroskopie
  - Predikce spekter
  - Chemická analýza
  - Materiálová charakterizace
- Vysvětlení reakčních mechanismů
  - Energetický průběh reakce
  - Katalýza a syntéza
  - Metabolické dráhy
- Teoretické predikce
  - Hledání vhodných vlastností
  - Design a screening materiálů
  - Vývoj léčiv

Praktické výstupy kvantové chemie

“We can calculate everything!”

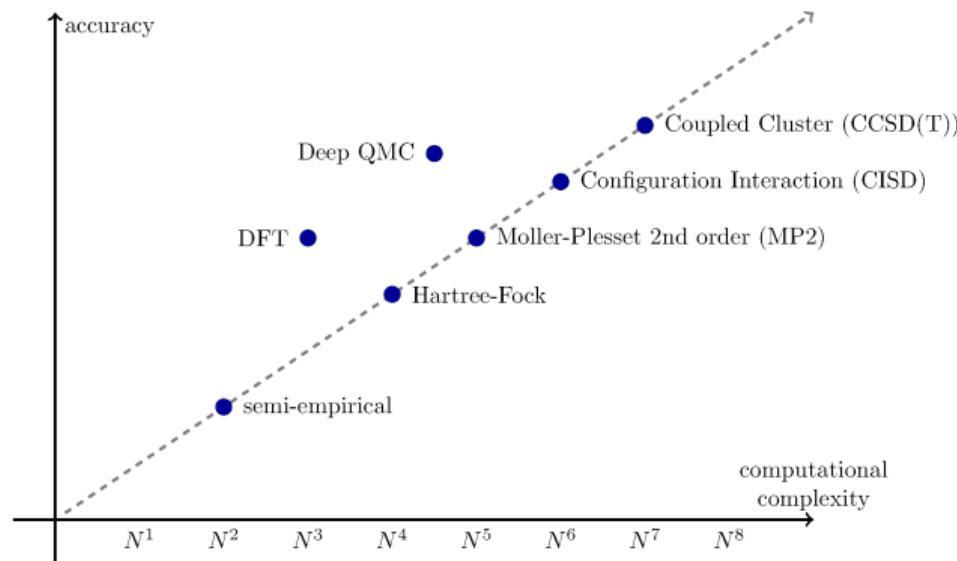
— Enrico Clementi

Praktické výstupy kvantové chemie

“We can calculate everything!”

— Enrico Clementi

AI v kontextu kvantové chemie

- 1 Co je to fyzikální chemie?
- 2 Co je to kvantová chemie?
- 3 Umělá inteligence: Strojové učení

4 Příklady:

FermiNet: strojové učení v kvantové chemii

AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

MLatom: molekulová dynamika excitovaných stavů

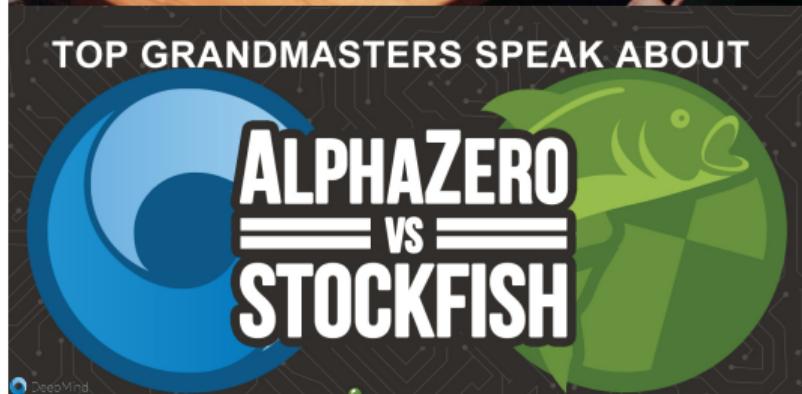
Umělá inteligence: Strojové učení

1997: Garry Kasparov (elo: 2820) vs. Deep Blue

Umělá inteligence: Strojové učení

1997: Garry Kasparov (elo: 2820) vs. Deep Blue

2019: AlphaZero vs. StockFish (elo: 3600)

Umělá inteligence: Strojové učení

1997: Garry Kasparov (elo: 2820) vs. Deep Blue

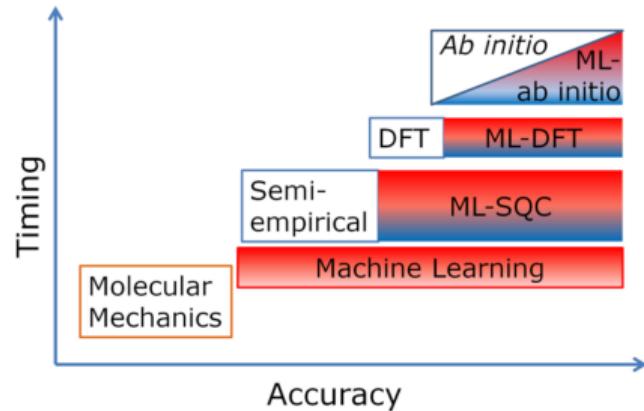

TOP GRANDMASTERS SPEAK ABOUT

**ALPHAZERO
vs
STOCKFISH**

DeepMind

2019: AlphaZero vs. StockFish (elo: 3600)

Umělá inteligence: Strojové učení

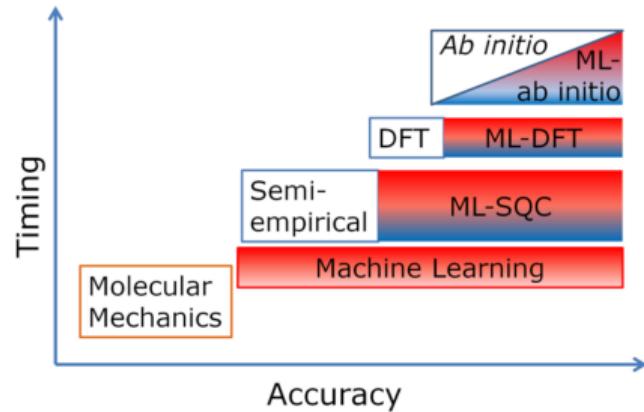
1997: Garry Kasparov (elo: 2820) vs. Deep Blue

TOP GRANDMASTERS SPEAK ABOUT

**ALPHAZERO
vs
STOCKFISH**

2019: AlphaZero vs. StockFish (elo: 3600)

Quantum Chemistry

a) solve $\hat{H}\Psi = E\Psi \longrightarrow$ Training Data

b) calculate E_{ML} etc. ← Machine Learning

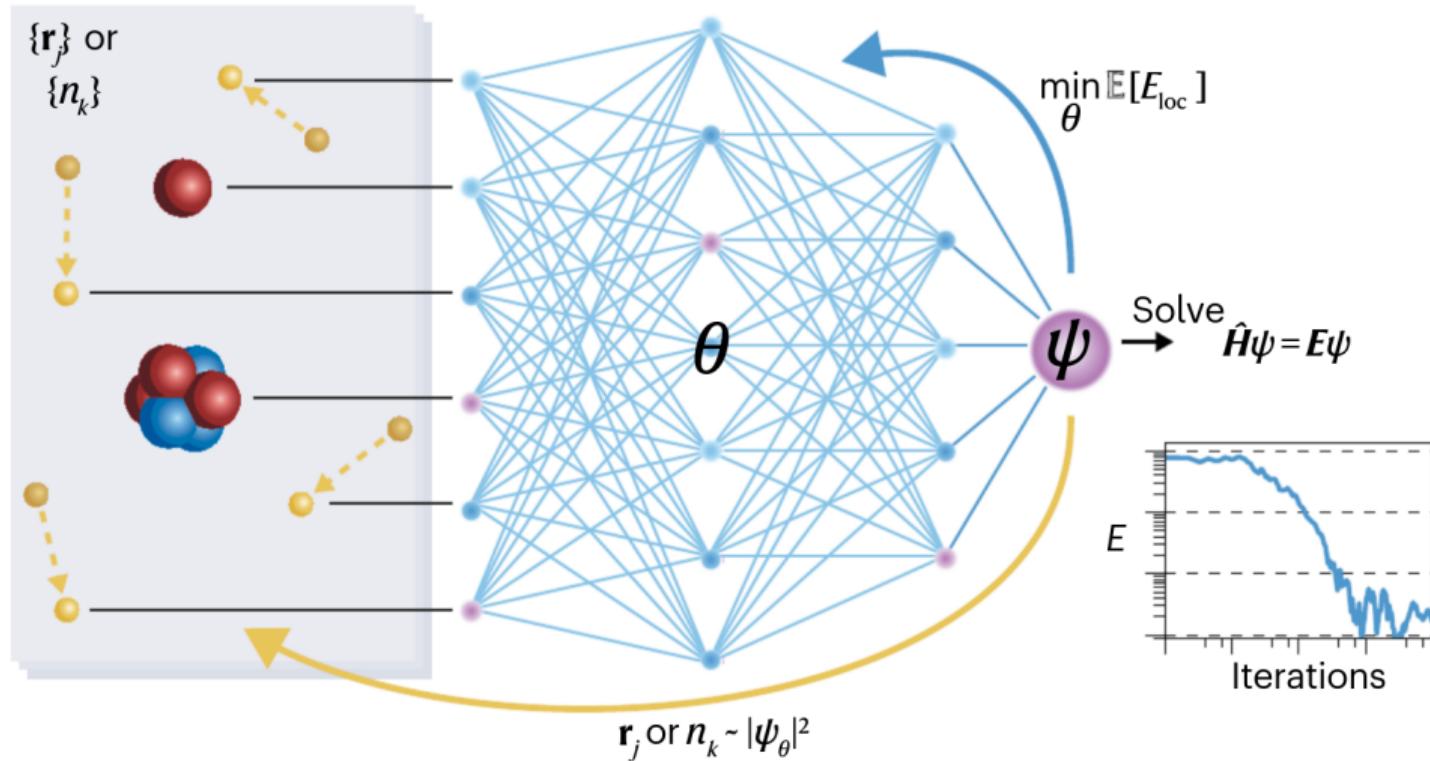
c) solve $\hat{H}_{ML}\Psi = E\Psi \longrightarrow$ Machine Learning

d) predict and use Ψ_{ML} ← Machine Learning

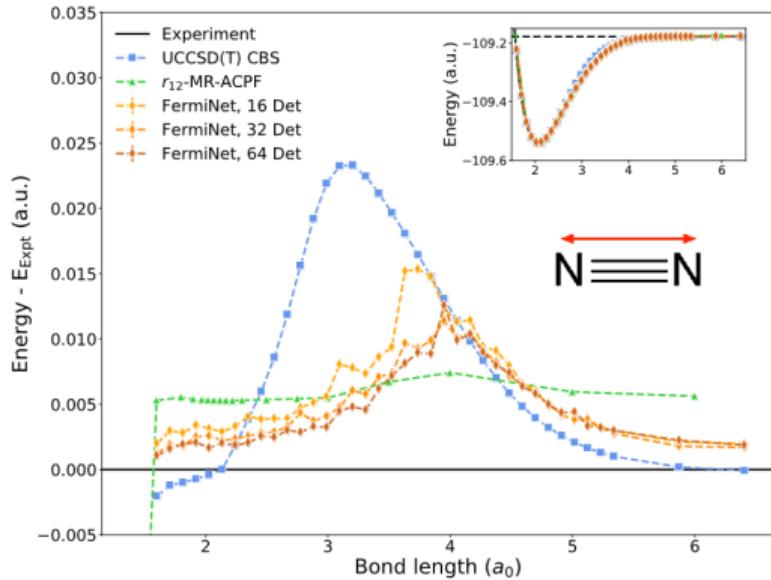
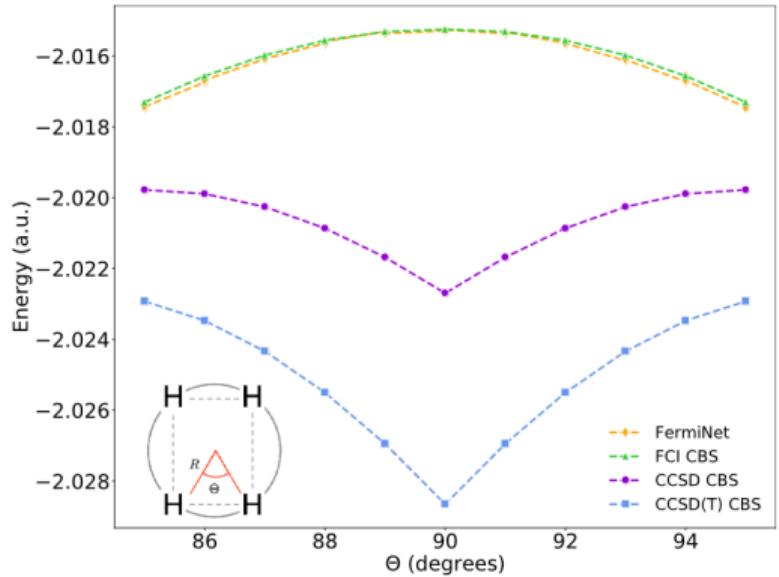
AI v kontextu kvantové chemie

- 1 Co je to fyzikální chemie?
- 2 Co je to kvantová chemie?
- 3 Umělá inteligence: Strojové učení
- 4 Příklady:
  - FermiNet: strojové učení v kvantové chemii
  - AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů
  - MLatom: molekulová dynamika excitovaných stavů

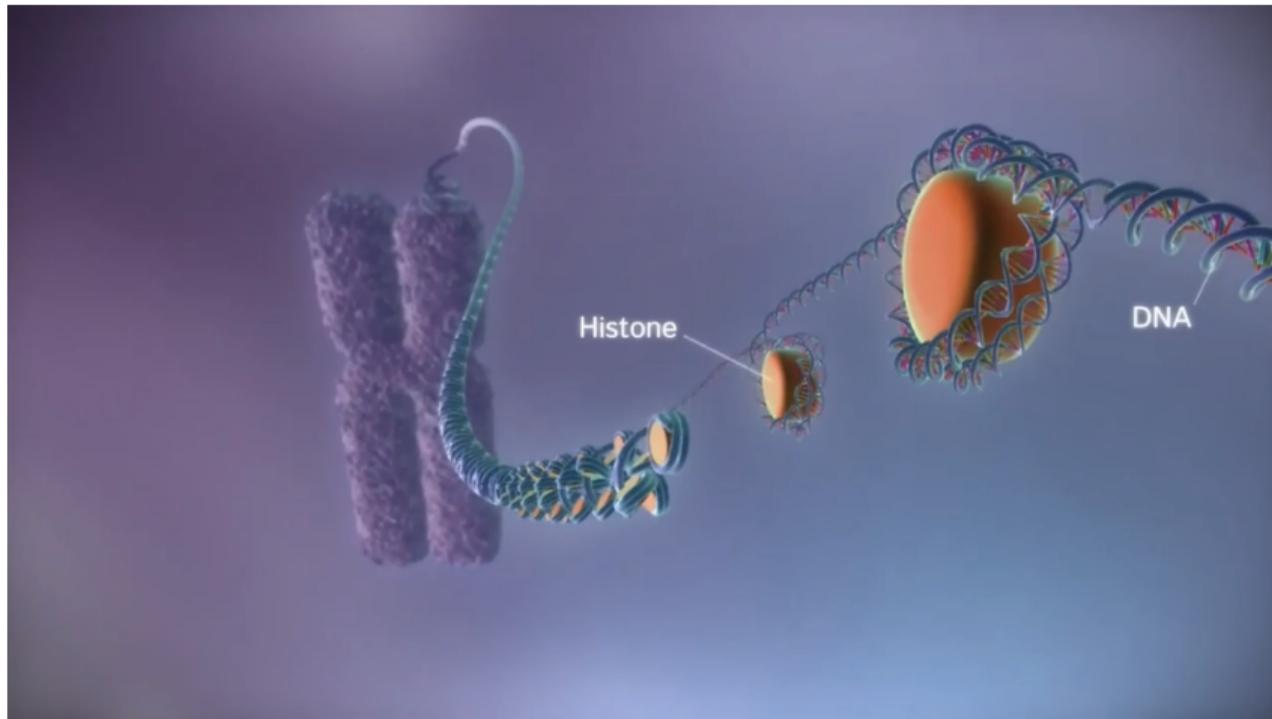
FermiNet: strojové učení v kvantové chemii

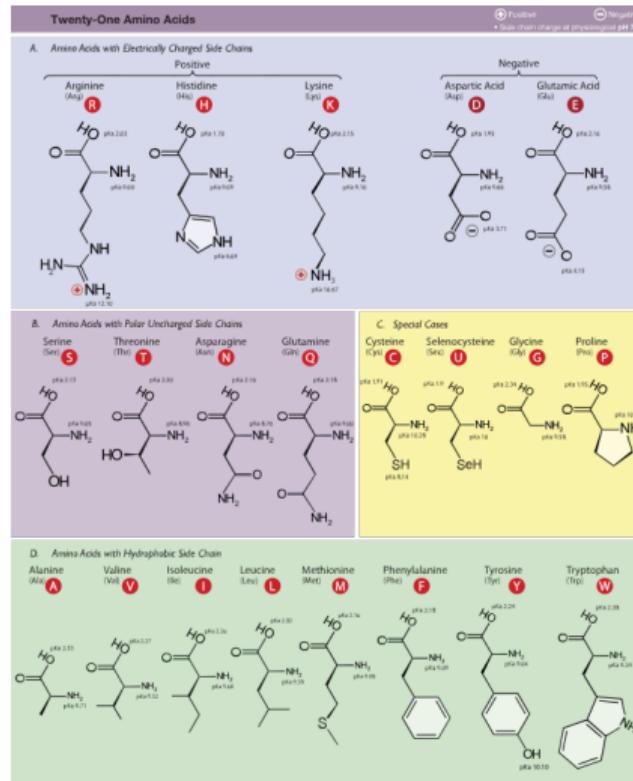
FermiNet: strojové učení v kvantové chemii

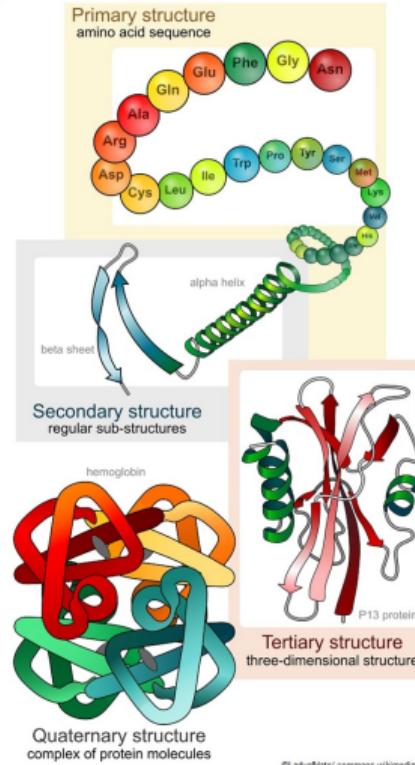
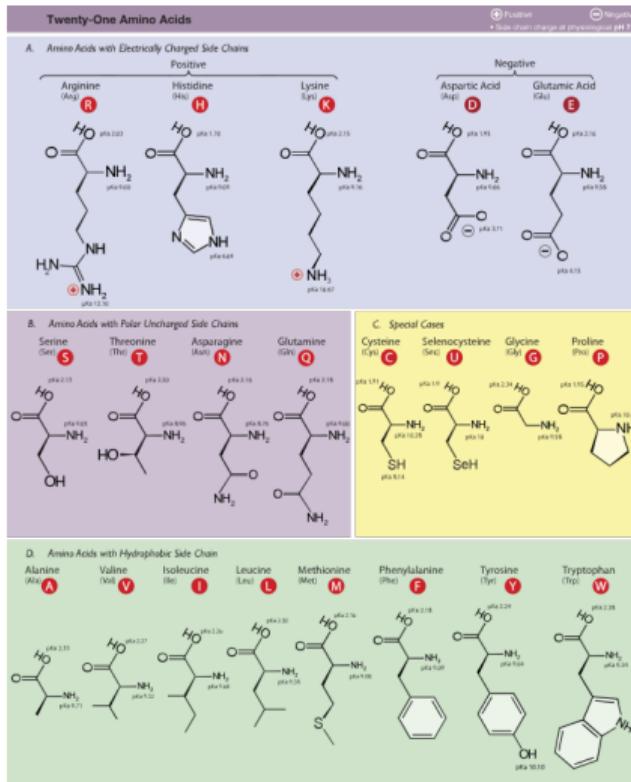
AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

Levinthalův paradox

Nalezení nativní struktury proteinu ve složeném stavu pomocí náhodného hledání může trvat příliš dlouhý čas kvůli velkému počtu možných konfigurací.

Nalezení globálního minima potenciálové funkce je NP-úplný problém, proteiny se však sbalují v polynomiálním čase.

AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

Levinthalův paradox

Nalezení nativní struktury proteinu ve složeném stavu pomocí náhodného hledání může trvat příliš dlouhý čas kvůli velkému počtu možných konfigurací.

Nalezení globálního minima potenciálové funkce je NP-úplný problém, proteiny se však sbalují v polynomiálním čase.

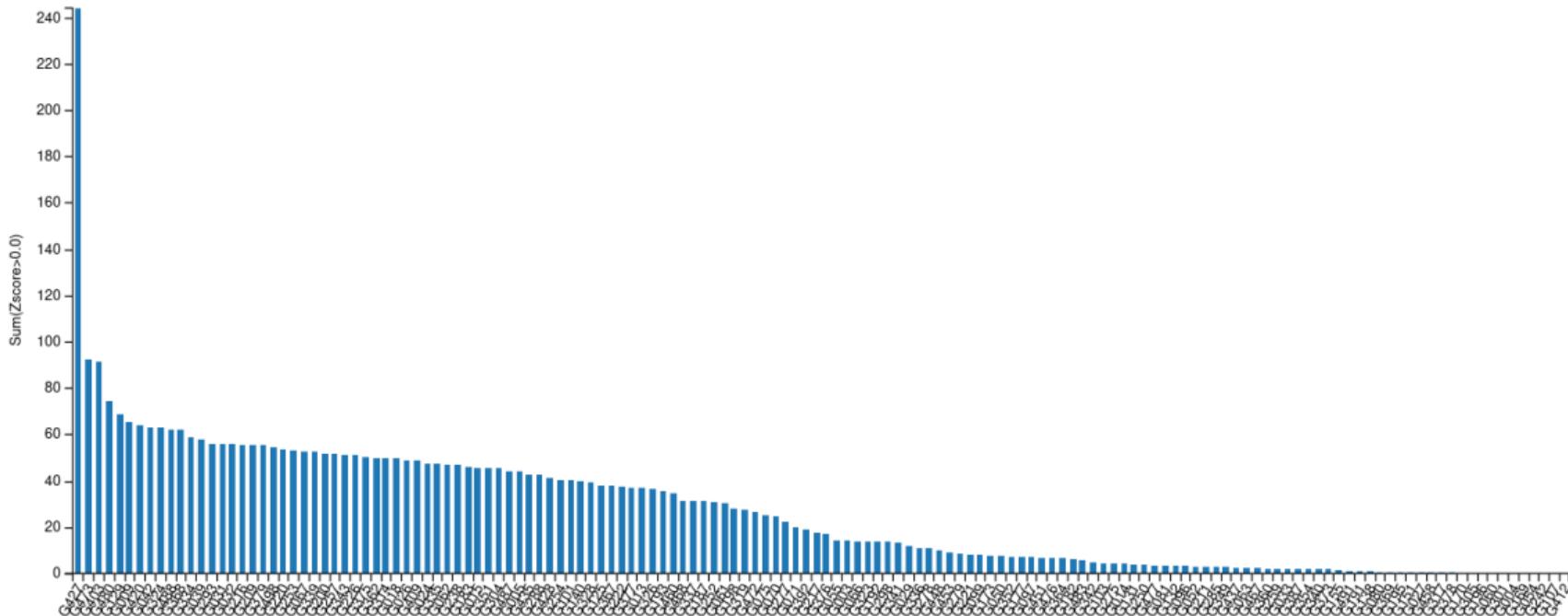

Anfinsenovo dogma

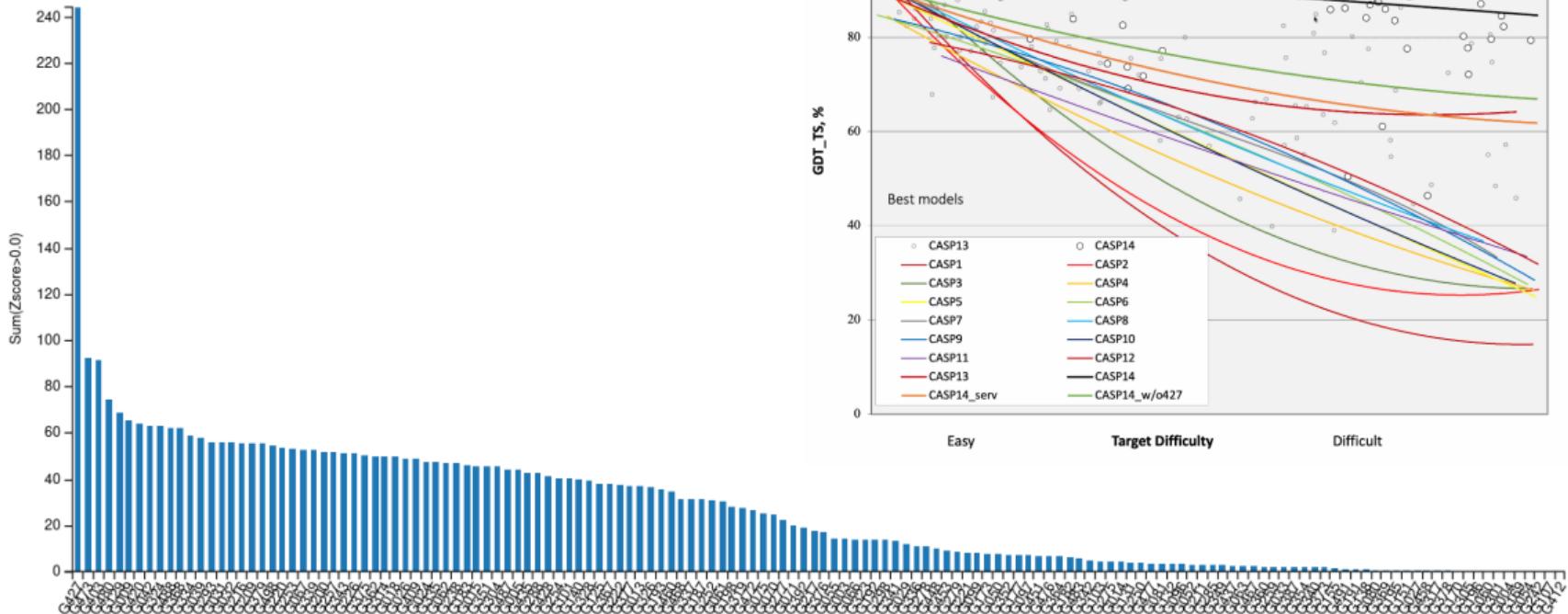
“The native conformation is determined by the totality of interatomic interactions and hence by the amino acid sequence, in a given environment.”

— Christian B. Anfinsen

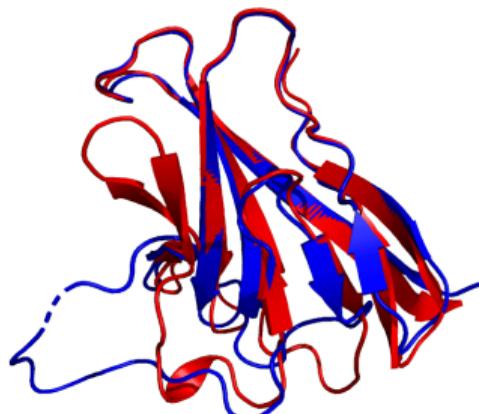
AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

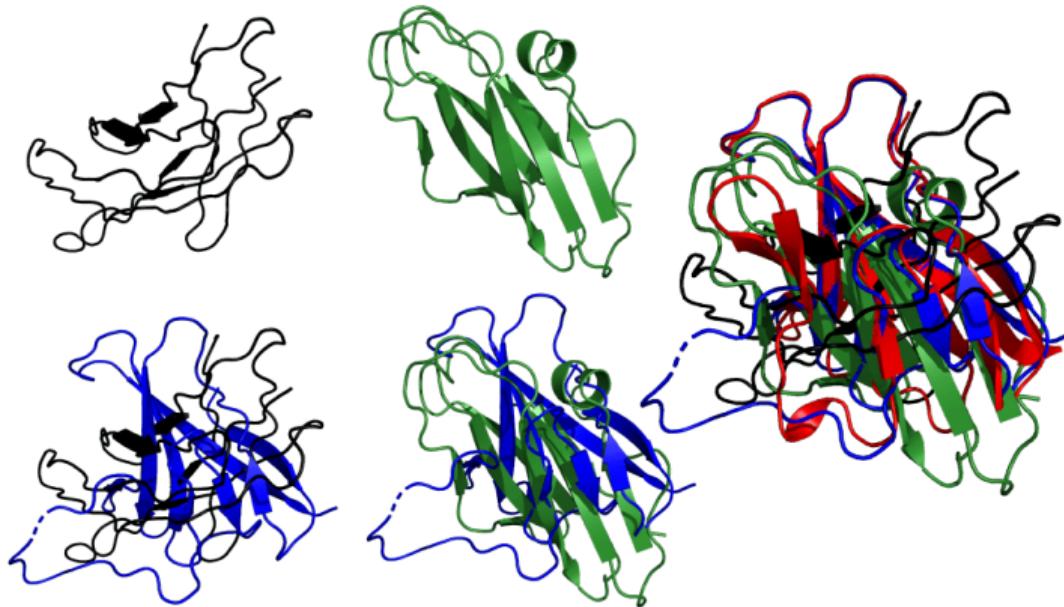
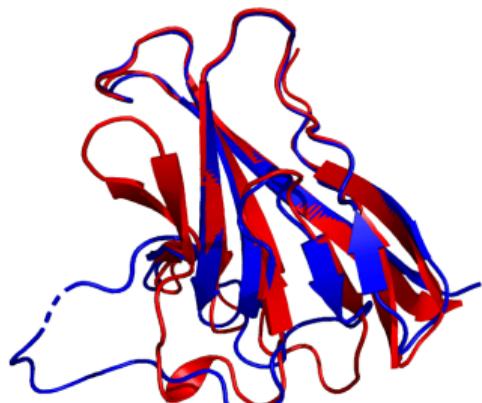
AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

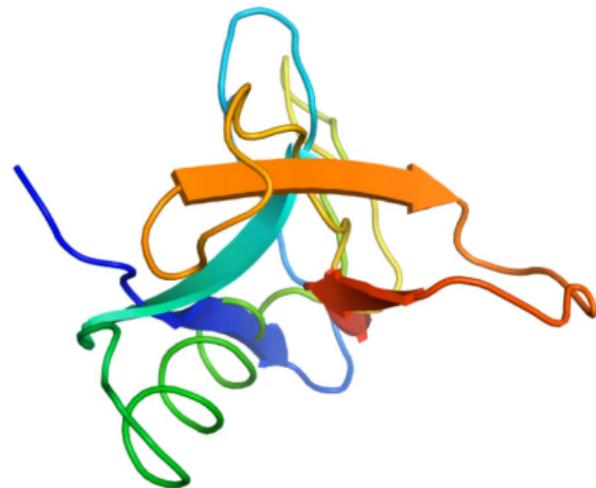
AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

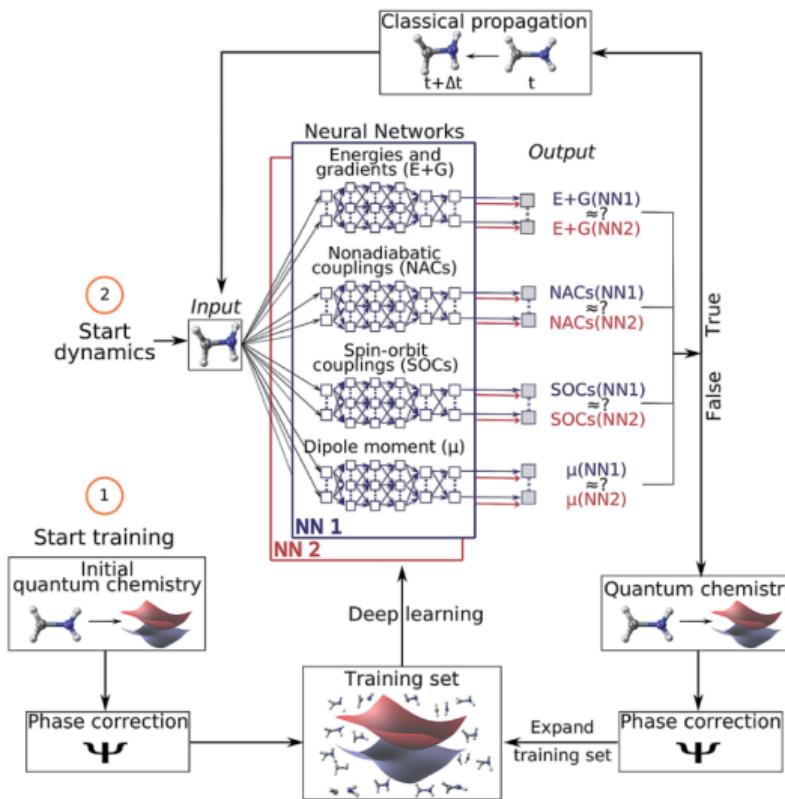

AlphaFold: predikce 3D struktury proteinů

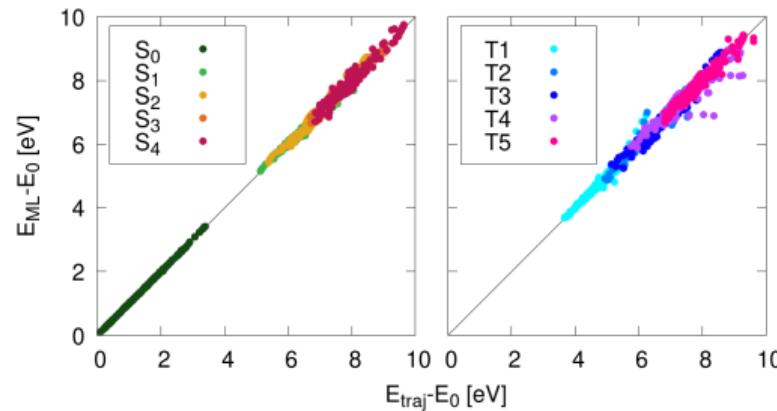
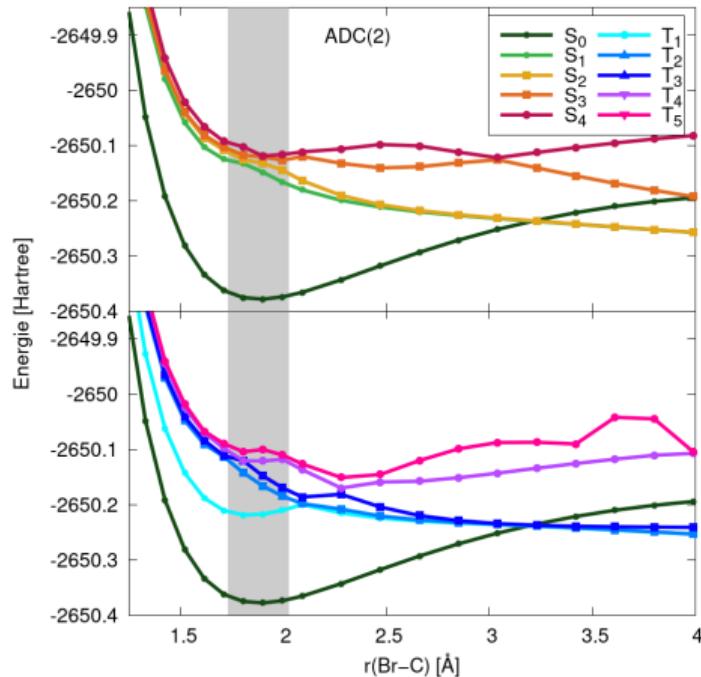

Recycling iteration 0, block 01
Secondary structure assigned from the final prediction

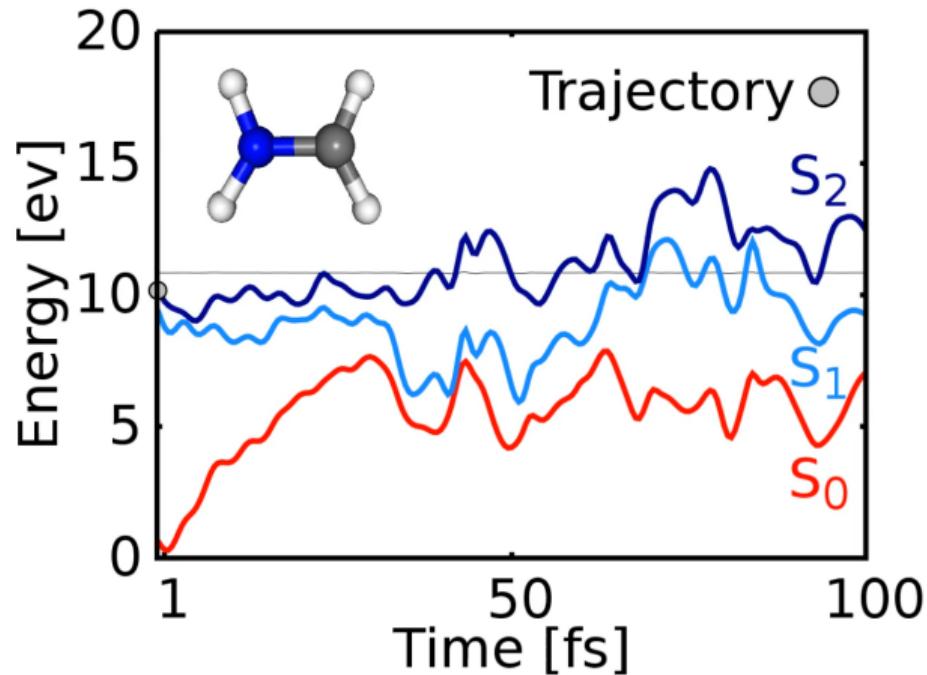
MLatom: molekulová dynamika excitovaných stavů

MLatom: molekulová dynamika excitovaných stavů

MLatom: molekulová dynamika excitovaných stavů

Zeptej se
vědce!

Zeptej se
vědce!

Prostor pro dotazy

People with no idea about AI
saying it will take over the world:

My Neural Network:

Reference

- [1] Dral, P. O. Quantum chemistry in the age of machine learning. *J. Phys. Chem. Lett.*, 2020, 11(6), 2336–2347.
- [2] Pfau, D. et. al. Ab-Initio Solution of the Many-Electron Schrödinger Equation with Deep Neural Networks. *Phys. Rev. Res.*, 2020, 2(3), 033429.
- [3] Hermann, J. et. al. Ab initio quantum chemistry with neural-network wavefunctions. *Nat. Rev. Chem.*, 2023, 7, 692–709.
- [4] DNA to mRNA transcription: <https://www.youtube.com/watch?v=gG7uCskUOrA>
- [5] Carlos Outeiral Rubiera, blog post 2020, Oxford Protein Informatics Group
- [6] Carlos Outeiral Rubiera, blog post 2021, Oxford Protein Informatics Group
- [7] Jumper, J. et. al. Highly accurate protein structure prediction with AlphaFold. *Nature*, 2021, 596, 583–589.
- [8] Westermayr, J. et. al. Machine learning enables long time scale molecular photodynamics simulations. *Chem. Sci.*, 2019, 10(35), 8100–8107.